

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-2-41 (Devralma)

Karar Sayısı : 02-39/435-185

Karar Tarihi : 20.6.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr.Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Necdet KARACEHENNEM,
R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Mustafa PARLAK,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: Ilgaz SARIOĞLU, A. Özlem UZUN

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: - Fintur Holdings B.V.

- Fintur Technologies B.V.

Temsilcileri: Av. Tolga İŞMEN

Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100 Kat.17

80280 Esentepe/İstanbul

D- TARAFLAR: - Fintur Holdings B.V.

Weena 336, 3012 NJ Rotterdam, HOLLANDA

- Fintur Technologies B.V.

Weena 336, 3012 NJ Rotterdam, HOLLANDA

E- DOSYA KONUSU: Fintur Technologies B.V.'nin Fintur Holdings B.V.'den Superonline Uluslararası Elektronik Bilgilendirme ve Haberleşme Hizmetleri A.Ş., Dijital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş., Verinet Uydu Haberleşme Sanayi ve Ticaret A.Ş., Mobicom Bilgi İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Topaz Telekomünikasyon Yayıncılık Reklam Sanayi A.Ş.'nin hisselerini devralması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına en son 4.6.2002 tarih ve 2507 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 11.6.2002 tarih ve 2002-2-41/Öİ-02-I.S. sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 17.6.2002 tarih ve REK.0.06.00.00/53 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-39 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Fintur Technologies B.V.'nin Fintur Holdings B.V.'den Türkiye'de kurulu Superonline Uluslararası Elektronik Bilgilendirme ve Haberleşme Hizmetleri A.Ş. (Superonline), Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş. (Digitürk), Verinet Uydu Haberleşme Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Verinet), Mobicom Bilgi İletişim Hizmetleri A.Ş. (Mobicom), Topaz Telekomünikasyon Yayıncılık Reklam Sanayi A.Ş. (Topaz)'nin hisselerini devralması işlemi sonucunda ilgili ürün pazarlarında hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun

güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması durumunun ortaya çıkmayacağı, bu nedenle söz konusu işlemlere 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde izin verilmesinde herhangi bir sakınca olmadığı ifade edilmiştir.

H- İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Fintur Holdings B.V.

Geden Lines B.V. olarak tanınan Fintur Holdings B.V. (Fintur Holdings), 1968'de kurulmuş Hollanda- Rotterdam kökenli bir şirkettir. Esas olarak telekomünikasyon, medya ve teknoloji sektörlerinde yatırım yapmaktadır.

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (Turkcell)'nin Şubat 2000'de Fintur Holdings hisselerinin bir kısmını devralmasıyla şirketin ortaklığı %35 Sonera Holding B.V.'ye, %65 Çukurova Grubu'na ait hale gelmiştir. Söz konusu devralma işlemi sonrasında Fintur Holdings sermayesinin önemli bir kısmını Türkiye, Orta Asya, Kafkaslar ve Doğu Avrupa ülkelerinde yerleşik şirketlerin büyük ortaklıklarını elde edebilmek için kullanmıştır. Bu iştirakler, mobil telekomünikasyon, veri transferi, internet servis sağlayıcılığı, multimedya gibi çeşitli sektörlerde faaliyet göstermekte olup temel olarak FTT ve FTI şirketleri olarak ikiye ayrılmaktadır.

FTT şirketleri; Türkiye'de Faal Teşebbüsler (Süperonline, Mobicom, Verinet, Digitürk ve Topaz), Fintur Technologies B.V. ve European Telecommunication Holding E.T.H. A.G.'den oluşmaktadır.

FTI şirketleri ise Azercell Telecom MMM, Azeronline Limited, Azertel Telekomünikasyon Yatırım ve Dış Ticaret A.Ş., Global LLC, Gürtel Telekomünikasyon Yatırım A.Ş., Geocell LLC, LLP GSM Kazakhstan OJSC "Kazakhtelecom", I.M. Moldcell S.A. ve I.C.S. Molfintur S.R.L.'den oluşmaktadır.

H.1.2. Fintur Technologies B.V.

Fintur Technologies B.V. (Fintur Technologies), Fintur Holdings'in %100 iştirakidir. Şirket sözleşmesinde şirketin ana amacı, "Telekomünikasyon, medya, basın, bilgisayar donanımı ve yazılımı hizmetlerini sağlama, nakliye, turizm, reklamcılık, pazarlama, yatırım ve organizasyon alanlarında faaliyet gösteren teşebbüslere ortak olmak, bu teşebbüsleri finanse etmek, yönetimlerinde yer almak ve bu teşebbüslerde üçüncü kişiler adına ve hesabına hareket etmek" olarak tespit edilmiştir. Nitekim 2001 faaliyet raporunda da, Fintur Technologies'in, özellikle Türkiye'deki internet, dijital ve kablolu TV, veri transferi ve diğer yüksek teknoloji sektörlerinde yatırım yapmak amacıyla kurulduğu belirtilmiştir.

Bildirime konu devralma öncesinde Fintur Technologies'in herhangi bir faaliyeti ya da iştiraki, bulunmamaktadır.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Hisseleri devre konu Superonline, Digitürk, Verinet, Mobicom ve Topaz'ın faaliyetleri esas alınarak devralma işleminin etkili olduğu 5 ilgili ürün pazarı belirlenmiştir.

Superonline'nin başlıca faaliyeti, abonelerin bir modem aracılığı ile internete erişimlerinin sağlanmasıdır. İnternet erişim sağlayıcılığı hizmeti, e-mail adresi sağlama, bir erişim portalı sunma ve çeşitli teknik eğitim destekleri vermek gibi tamamlayıcı hizmetleri de içermektedir. Superonline'nın bunun yanı sıra bireysel ve kurumsal olarak tanımlanabilecek hizmetleri bulunmaktadır. Bireysel internet hizmeti olarak abonelerine içerik sağlayan şirket, kurumsal hizmet olarak da kurumsal müşterilerin web sayfalarını hizmet sağlayıcının sunucularında barındırmaktan, internet protokolü kullanan B2B uygulamalarına platform sağlamaya kadar uzanan geniş bir yelpazede faaliyet sunmaktadır. Her ne kadar internet içerik sağlama ve kurumsal internet hizmetleri ayrı alt pazarlar olarak tanımlanabilse de işlemin değerlendirilmesi açısından, Superonline'nın faaliyet gösterdiği ilgili ürün pazarı, "*internet erişim hizmetleri pazarı*" olarak tanımlanmıştır.

Digital Platform, ödemeli yayın piyasasında faaliyet göstermektedir. Ödemeli kanallar, reklam geliri ile finanse edilen kanallardan ayrı bir pazar teşkil etmektedir. Zira reklam geliri ile finanse edilen kanallarda ticari ilişkinin TV kanalı ile reklam veren arasında olmasına karşılık, ödemeli kanallarda bu ilişki kanal ile aboneleri arasındadır. Bu nedenle, ödemeli yayın piyasasında pazar payı aboneler esas alınarak yapılmaktadır. Sayısal teknolojinin sağladığı olanaklar sonucunda; çok sayıda televizyon kanalı ile oluşturulan kanal buketlerinin, uzmanlaşmış kanalların (müzik, spor, film v.b.) oluşması ve "pay per view" (izlediğin kadar öde), "video on demand" (ısmarlama video), internet, evden bankacılık, evden alışveriş gibi etkileşimli hizmetler ile yayıncılıkla ilintili ek hizmetler (veri hizmetleri) mümkün kılınmıştır. Alt pazarlar olarak spor yayın hakları, sinema filmleri yayıncılığı ile interaktif TV hizmetleri pazarlarından bahsedilebilir. Ancak, değerlendirmede pazar bir bütün olarak ele alınmış ve ilgili ürün pazarı "*şifreli yayıncılık*" olarak belirlenmiştir.

Verinet, uydu üzerinden veri iletimi hizmeti sunmaktadır. Verinet, İstanbul'da kurulmuş olan yer istasyonundan (HUB) Türksat uydusu aracılığıyla Bütünleştirilmiş Uydu İş Ağları (ISBN) veri iletişim hizmetleri sunmaktadır. ISBN, Verinet HUB'u vasıtasıyla komuta merkezi/veri merkezi ve uzak siteler veya dallar arasında çift yönlü bir veri iletişim hizmetine destek olmaktadır. Dolayısıyla ilgili ürün pazarı, "*uydu veri iletimi pazarı*" olarak tanımlanmıştır.

Topaz, Tekirdağ, Balıkesir, Adapazarı, İzmir, Kayseri ve Gaziantep'de kablolu TV ağı kurmak ve işletmek faaliyetinde bulunmaktadır. Bu çerçevede Topaz'ın faaliyet gösterdiği ilgili ürün pazarı "*kablo TV ağı pazarı*" olarak belirlenmiştir. Kablo TV tesisi ile evlere kurulan kablo şebekesi üzerinden başta internet erişimi olmak üzere diğer her tür veri iletimi gerçekleştirilebilir. Kablo TV tesisi, sadece bir altyapı hizmeti olup tüketici açısından esas önem taşıyan içerik konusunu kapsamamaktadır. Türkiye'de mevcut mevzuata göre kablo TV şebekesini işletme

yetkisi Görev Sözleşmesi ile Türk Telekom A.Ş.'ye verilmiştir. Yerleşik operatör 1996 ve 1997 yıllarında gelir paylaşımı anlaşmaları yapmış olduğu 6 firma aracılığıyla hizmet sunmaktadır. Burada önemli olan nokta, bu firmaların sadece belirlenen illerde faaliyet göstermeleridir. Bir başka deyişle, Topaz'ın faaliyet gösterdiği illerde başka kablo TV şirketleri faaliyette bulunmamaktadır.

Telsiz veri iletim ağı operatörü olan *Mobicom*, temsilcisi olduğu mobitex teknolojisi aracılığıyla mobitex şebekesi mevcut olan bölgelerde kurduğu baz istasyonları ile (toplam 120) telsiz veri iletimi hizmetleri sunmaktadır. Ana hizmet, baz istasyonları aracılığıyla bir terminal cihazının konumunu belirlemektir. Aynı zamanda mobil ATM, alarm sistemleri, telemetre (mesafe veri toplama), mesaj yollama ve alma hizmetlerini de sunmaktadır. Dolayısıyla ilgili ürün pazarı "*telsiz veri iletim pazarı*" olarak tanımlanmıştır. Telsiz veri iletimi hizmeti sunmak için Telekomünikasyon Kurumu'ndan ruhsat alınması, bu hizmeti sunacak işletmelerin bu hizmeti verecek teknolojiye sahip olmaları ("*mobitex*" teknolojisi gibi) ve yeterli sayıda baz istasyonu kurabilmiş olmaları gerekmektedir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Kablo TV ağı pazarı dışındaki ilgili ürünlerin ülke içerisinde belli bir coğrafi pazarla sınırlanmasının mümkün olmaması ve bölgeler arasında rekabetçi şartların farklılığını ortaya çıkaracak bir unsurun bulunmaması nedeniyle bu ürünler için ilgili coğrafi pazar "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak kabul edilmiştir.

Kablo TV ağı pazarı ise yapısı gereği belirli coğrafi alanlarla sınırlıdır. Bu nedenle, Topaz için "*Tekirdağ kablo TV ağı pazarı*", "*Balıkesir kablo TV ağı pazarı*", "*Adapazarı kablo TV ağı pazarı*", "*İzmir kablo TV ağı pazarı*", "*Kayseri kablo TV ağı pazarı*" ve "*Gaziantep kablo TV ağı pazarı*" olmak üzere iller bazında ilgili coğrafi pazar belirlenmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

İlgili devralma işlemi, Fintur Holdings'in Superonline, Digitürk, Verinet, Mobicom ve Topaz'daki hisselerinin tamamını Fintur Technologies'e devretmesine ilişkindir. Söz konusu işlem, Sonera Holdings B.V. (Sonera), Turkcell, Yapı Kredi Holding B.V., Yapı Kredi Bankası A.Ş., Çukurova Holding A.Ş., Çukurova Investments B.V. arasında 10.5.2002 tarihinde imzalanan ve "*Hisse Satış Sözleşmesi*"¹ ile düzenlenen başka bir devralma işleminin gerçekleşmesi için öne sürülen koşullardan biri olarak belirlenmiştir.

Sözleşme öncesinde Fintur Technologies ve devralınacak 5 şirket Fintur Holdings şirketinin iştirakleridir. Fintur Holdings ise, Sonera ile Çukurova Grubuna ait 5 şirketin ortaklığının bulunduğu bir şirkettir. Rekabet Hukuku açısından, aynı grupta yer alan şirketler kontrol unsurlarının aynı olması nedeniyle ekonomik birlik oluştururlar ve tek teşebbüs olarak değerlendirilirler. Dolayısıyla, Fintur Holdings'in hissedarlık yapısını % 35 Sonera, % 65 Çukurova grubu olarak belirlemek yerinde

¹ Hisse Satış Sözleşmesi (Hisse Satışı), Fintur Holdings B.V.'nin paylarının %39.69'una tekbül eden hisselerin satışını düzenlemektedir. Bu sözleşme ile hedeflenen, Turkcell dışındaki Çukurova şirketlerinin ortaklıktan çekilerek, devir sonrasında Sonera'nın payının %58'e, Turkcell'in payının ise % 42'ye çıkmasıdır. Devir öncesinde Sonera'nın payı %35, Çukurova grubuna ait şirketlerin toplam payı ise %65' dir.

olacaktır. Bu çerçevede, Fintur Holdings'in iştirakleri de dolaylı olarak Sonera ve Çukurova grubunun ortak kontrolündedir.

Taraflar arasında hisse satışının ilk koşulu olarak, Fintur Technologies'in hisselerinin tamamının Çukurova Holding A.Ş.'nin dolaylı olarak kontrol ettiği Çukurova Investments N.V. ve Yapı Kredi Holding B.V.'ye devrolunması işlemi öngörülmüştür. Bu işlem 22.5.2002 tarihinde Hollanda'da gerçekleşmiştir. Böylelikle, önceden dolaylı olarak Sonera ve Çukurova grubunun ortak kontrolünde bulunan Fintur Technologies, tamamen Çukurova grubunun kontrolüne geçmiştir.

Hisse satışının ikinci koşulu ise, tarafların bildirimde bulunduğu ve işbu karara konu olan devralma işlemidir. Son hali ile, Çukurova grubu ortaklığı olan Fintur Technologies'in, Sonera-Çukurova ortaklığı olan Fintur Holdings'den Superonline, Digitürk, Verinet, Mobicom ve Topaz şirketlerinde bulunan hisselerini devralması işlemi sonucunda bu şirketler, Sonera ve Çukurova grubunun ortak kontrolünden çıkarak Çukurova grubunun tek kontrolüne geçecektir. Söz konusu kontrol değişikliği nedeniyle, bu işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi anlamında bir devralma olduğu anlaşılmaktadır.

Devralmanın taraflarından Fintur Technologies'in ilgili ürün pazarlarında herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Öte yandan, Fintur Holdings'in ilgili ürün pazarlarındaki cirosu devredilecek şirketlerin cirosuna eşittir. Nitekim, Fintur Holdings'in ilgili ürün pazarlarında başka iştirakleri aracılığıyla herhangi bir faaliyeti, dolayısıyla geliri bulunmamaktadır. Bu anlamda işlemin taraflarının toplam ciroları devredilecek şirketlerin cirolarına eşittir. Bu şirketlerin 2001 yılı ciroları ise aşağıdaki gibidir:

-SuperonlineTL
-DigitürkTL
-Verinet TL
-Mobicom TL
-Topaz TL

Bu çerçevede, 1997/1 sayılı Tebliğ'in (1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik) 4. maddesi gereğince, Superonline ile Digitürk'ün toplam cirolarının anılan Tebliğ'de öngörülen 25 trilyon TL. ciro eşliğini aşması nedeniyle söz konusu işlemler, Rekabet Kurulu'nun iznine tabi devralma işlemleridir.

Mobicom, Verinet ve Topaz'a ilişkin devralma işlemlerinin değerlendirilebilmesi açısından anılan şirketlerin pazar paylarının incelenmesi sonucunda, Verinet'in uydu veri iletimi pazarında yaklaşık % oranında payı bulunduğu, Topaz'ın il bazında tanımlanan kablo TV ağı pazarlarının her birinde % pazar payına sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu devralma işlemleri, anılan Tebliğ'de öngörülen %25'lik pazar payı eşliğinin aşılması nedeniyle Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gereken devralma işlemleridir. Dosya mevcudundan Mobicom'un telsiz veri iletim pazarının alt pazarları olan, mobil pos uygulamalarında %, araç takip sistemlerinde ise % oranında pazar payı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Mobicom'un bazı alt pazarlarda pazar payının % 25'in üzerinde olması gözönünde bulundurularak Mobicom'a ilişkin devralmanın da Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gereken bir işlem olduğu kanaatine varılmıştır.

Devralmaya konu teşebbüslerin ilgili ürün pazarlarındaki güçleri incelendiğinde; Superonline'nın internet erişim pazarında abone bazında % paya sahip olduğu, bu şirketi % payla Türk Telekom'un takip ettiği, diğer teşebbüslerin ise daha az miktarlarda paya sahip olduğu görülmektedir. Verinet, uydu veri iletim pazarında yaklaşık % pazar payına sahip olup, piyasada 4 teşebbüs daha faaliyet göstermektedir. Öte yandan, şifreli yayıncılık piyasasında ise Digitürk gibi başka bir platform faaliyet göstermemektedir. Digitürk'ün alt pazar olan sinema filmleri yayıncılığında tek rakibi Cine 5 olup, abone bazında %.....'lık bir paya sahiptir. Topaz'ın ise faaliyet gösterdiği coğrafi pazarlarda %..... pazar payı bulunmaktadır.

Bu aşamada, devralma işleminin pazar yapılarında bir değişiklik yaratıp yaratmadığı önem kazanmaktadır. Devir öncesi söz konusu şirketler, dolaylı olarak Sonera ve Çukurova grubu ortak kontrolü altında bulunmaktadırlar. Devir işleminin gerçekleşmesi durumunda ise, bu şirketlerin bütün kontrolü Çukurova grubuna geçecek ve Sonera ortaklıktan çekilecektir. Her iki ortağın da ilgili ürün pazarlarında başka faaliyetleri ve iştiraklerinin bulunmadığı da göz önünde bulundurulduğunda, devralma sonucunda bu pazardaki yapıda bir değişikliğin söz konusu olmayacağı; dolayısıyla, devralma sonucunda rekabetin azaltılması sonucunu doğuracak bir hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi durumunun ortaya çıkmayacağı anlaşılmaktadır.

H.3.1. Rekabet Yasağı

Hisse Satış Sözleşmesi'nin 12.2. maddesinin (b) bendinde yer alan rekabet yasağı maddesine göre, Sonera iki yıl süre ile doğrudan veya dolaylı olarak Türkiye'de Digitürk ve Superonline ile rekabet halinde olan herhangi bir dijital televizyon ya da internet erişim sağlayıcı şirkete iştirak etmeyecek ya da bu işlerle iştirak etmeyecektir. Bu şartlar ilgili devralma işlemi açısından incelendiğinde, dijital televizyon yayıncılığı ve internet erişim pazarlarının kendilerine has özellikleri nedeniyle rekabet koşullarının ağır ve riskin yüksek olması ve yasağın 2 yıllık süre ile sınırlı olması sebepleriyle makul olarak değerlendirilmiş ve bir yan sınırlama olarak kabul edilmiştir.

I- SONUÇ

Yukarıda yapılan inceleme ve değerlendirmeler doğrultusunda; Fintur Technologies B.V.'nin Fintur Holdings B.V.'den Türkiye'de kurulu olan Superonline Uluslararası Elektronik Bilgilendirme ve Haberleşme Hizmetleri A.Ş., Dijital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş., Verinet Uydu Haberleşme Sanayi ve Ticaret A.Ş., Mobicom Bilgi İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Topaz Telekomünikasyon Yayıncılık Reklam Sanayi A.Ş.'de bulunan hisselerini devralması işlemlerinin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında devralma işlemleri olduğuna, ancak söz konusu işlemler sonucunda ilgili ürün pazarlarında hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması durumunun ortaya çıkmayacağına, bu nedenle söz konusu işlemlerine izin verilmesine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.